ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება გამოძიებაში პროცესში (პროგრამა - IBM I2).

თანამედროვე გამოწვევების ფონზე, როდესაც კომპლექსური სისხლის სამართლის საქმეების გამოძიებისას სულ უფრო ხშირად ვხვდებით მოცულობითი ელექტრონული ინფორმაციის მოძიების, დამუშავების და ანალიზის აუცილებლობას, საქართველოს პროკურატურამ დაიწყო ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება გამოძიების პროცესში. კერძოდ, საქართველოში ამერიკის შეერთებული შტატების საელჩოს მხარდაჭერით და ხელშეწყობით, საქართველოს პროკურატურაში დაინერგა **IBM I2** ანალიზის პროგრამა.

IBM I2 წარმოადგენს პროგრამულ უზრუნველყოფას, რომელიც გამოიყენება დანაშაულის პრევენციის და დროულად გამოძიებისთვის. აღნიშნული პროგრამა შექმნილია **NATO**-ს წევრი ქვეყნების ხელშეწყობით და აქტიურად გამოიყენება ამერიკის შეერთებულ შტატებში, კანადაში და ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში ფულის გათეთრების, კიბერდანაშაულის, თაღლითობის და სხვა კომპლექსური ხასიათის დანაშაულის გამოძიების პროცესში.

IBM I2 პროგრამა მომხმარებელს აძლევს განსხვავებული ფორმატის, სხვადასხვა წყაროდან მოპოვებული საბანკო და სატელეფონო კომუნიკაციის ამონაწერების და სხვა ინფორმაციის პროგრამაში ინტეგრაციის შესაძლებლობას. პროგრამა ახდენს მონაცემების ანალიზს, დახარისხებას, სტრუქტურიზაციას და ავტომატიზაციის საშუალებით, დროის მცირე მონაკვეთში, დამუშავებული, მშრალი მონაცემების ვიზუალიზაციით ორ ან რამდენიმე ქსელს შორის კავშირის გამოვლენას, შაბლონური ქცევების და ლატენტური საფრთხის აღმოჩენას და დანაშაულებრივი ქმედებების მიდევნებას. სისტემაში მონაცემების მიღება-დამუშავება შესაძლებელია რეალურ დროშიც.

IBM I2-ს ასევე გააჩნია ინოვაციური ფუნქცია, როგორიცაა სოციალური ქსელის მონაცემების ზედდება სხვა საგამოძიებო მასალებზე.

IBM I2 პროგრამული უზრუნველყოფა პროკურორებს და გამომძიებლებს ეხმარება გამოძიების პროცესში გადაწყვეტილებების მიღებაში და დროის მცირე მონაკვეთში ეფექტიანი შედეგის მიღების შესაძლებლობას აძლევს.

Made with infogram

იძულებით ჩამორთმეული ქონების დაბრუნება

2020 წელს გამოვლინდა მოქალაქეებისთვის ქონების იძულებით ჩამორთმევის **7** ფაქტი და დაზარალებულად იქნა ცნობილი **49** პირი, რომელთაც საქართველოს პროკურატურის შემაჯამებელი გადაწყვეტილების საფუძველზე, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ დაუბრუნდათ დაახლოებით **960 000** ლარის ღირებულების მიწის ნაკვეთები, საერთო ფართობით დაახლოებით **9 800** მ/კვ.

2020 წელს საქართველოს პროკურატურამ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მიმართა **17** მსჯავრდებულის მიმართ განაჩენის გადასინჯვის მოთხოვნით. აღნიშნულ საქმეებზე ჩატარდა ხელახალი სრულყოფილი და ობიექტური გამოძიება, რომლის ფარგლებში მოპოვებული მტკიცებულებებით გამოირიცხა ხსენებული პირების მიერ იმ დანაშაულის ჩადენის ფაქტი, რისთვისაც ისინი მსჯავრდებულები იყვნენ. ამავე პერიოდში, სამართალწარმოების პროცესში ჩადენილი დანაშაულის გამოძიების დეპარტამენტის შუამდგომლობის საფუძველზე, გამოტანილ იქნა გამამართლებელი განაჩენი **11** პირის მიმართ, რომელთაგან **4** ატარებდა პოლიტიკური პატიმრის სტატუსს.

2020 წელს სამართალწარმოების პროცესში ჩადენილი დანაშაულის გამოძიების დეპარტამენტის პროკურორები მონაწილეობდნენ ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო ორ სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი გამამტყუნებელი განაჩენის გადასინჯვის სასამართლო პროცესებში, რომლებიც განიხილებოდა დაცვის მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე. სასამართლო გადაწყვეტილებით ორივე საქმეზე ძალაში დარჩა გამამტყუნებელი განაჩენი.

სამართალწარმოების პროცესში ჩადენილი დანაშაულის გამოძიების დეპარტამენტის მიერ **2015-2020** წლებში გამოვლენილი იქნა მოქალაქეებისათვის ქონების იძულებით ჩამორთმევის **178** ფაქტი, მხილებული იქნა **51** საჯარო მოხელე, რომელთაგან:

- **33** პირის მიმართ, გამოძიებასთან მათი განსაკუთრებული თანამშრომლობის გამო, გამოყენებული იქნა პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილება;
- **6** საჯარო მოხელის მიმართ შეწყდა გამოძიება მათი გარდაცვალების გამო;
- **12** პირის მიმართ დაიწყო სისხლისსამართლებრივი დევნა. მათ შორის **11** პირის მიმართ დადგენილი იქნა გამამტყუნებელი განაჩენი.

სამართალწარმოების პროცესში ჩადენილი დანაშაულის გამოძიების დეპარტამენტის შექმნიდან დღემდე დაზარალებულად იქნა ცნობილი **392** პირი, რომელთაგან **293** პირს პროკურატურის შემაჯამებელი გადაწყვეტილების შედეგად, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ დაუბრუნდა (ან დაბრუნების პროცესშია) დაახლოებით **54 500 000** ლარის ღირებულების უძრავი და მოძრავი ქონება. მათ შორის:

- **138** მიწის ნაკვეთი, საერთო ფართობით დაახლოებით **22 122 942** კვ.მ;
- **6** საცხოვრებელი ბინა;
- **2** აგარაკი;
- საოფისე და კომერციული ფართები;
- სს „ენგურის სამედიცინო კომპლექსი“;
- „აკურას“ ღვინის ქარხანა;

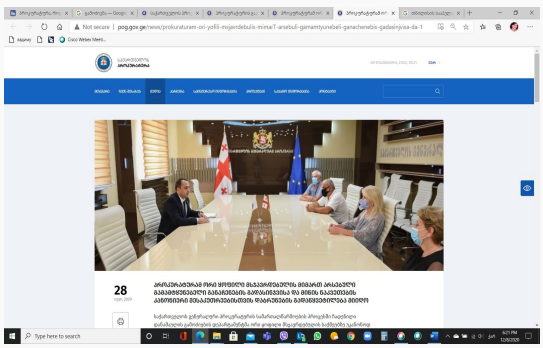

Made with infogram

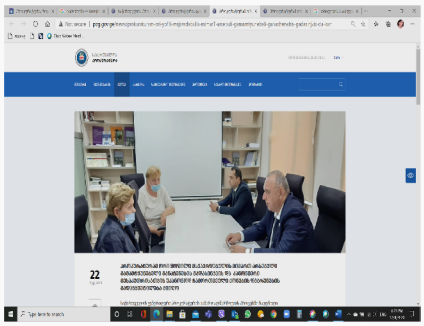

- გორში მდებარე სასტუმრო და საცურაო კომპლექსები;
- შოვის პანსიონატის ტერიტორია;
- **2** თვითმფრინავი და **13** შვეულმფრენი;
- **80** ერთეული ავტომანქანა;
- ოქროს ნაკეთობები;
- ფიროსმანის ფერწერული ტილო;
- ანტიკვარული წიგნი და სხვა ქონებები.

2016 წლის **24** ივნისს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში განხორციელებულმა ცვლილებამ შექმნა კანონიერ ძალაში შესული განაჩენის გადასინჯვის ეფექტიანი და სამართლებრივად სწორი მექანიზმი. აღნიშნული საკანონმდებლო ცვლილების საფუძველზე, **2016-2020** წლების მონაცემებით, სამართალწარმოების პროცესში ჩადენილი დანაშაულის გამოძიების დეპარტამენტმა **87** მსჯავრდებულის მიმართ მიიღო გადაწყვეტილება განაჩენის გადასინჯვის მოთხოვნით სასამართლოსთვის მიმართვის თაობაზე, მათგან **18** პირი იყო პოლიტიკური პატიმრის სტატუსის. **77** პირის მიმართ სასამართლომ გამოიტანა გამამართლებელი განაჩენი, ხოლო დანარჩენი მსჯავრდებულების მიმართ გრძელდება საქმის განხილვა.

გარდა ამისა, საქართველოს გენერალურ პროკურატურაში შემოსულია არაერთი განცხადება, რომელიც სამოქალაქო ან ადმინისტრაციული წესით სასამართლოს გადაწყვეტილებით უკანონოდ ჩამორთმეული ქონების დაბრუნების საკითხს შეეხება. ვინაიდან პროკურატურის კომპეტენციაში არ შედის სამოქალაქო და ადმინისტრაციული სამართალწარმოების გზით მიღებული გადაწყვეტილების რევიზია, გაუქმება ან შეცვლა და ამავდროულად, ხშირ შემთხვევებში, გასულია კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილების გასაჩივრების ვადები, ვერ ხერხდება აღნიშნული მოქალაქეების ინტერესების დაკმაყოფილება. შესაბამისად, საქართველოს გენერალური პროკურატურა გეგმავს საპროცესო კანონმდებლობაში ცვლილებების შეტანის მიზნით საკანონმდებლო ორგანოსთან მუშაობის დაწყებას, რათა მოქალაქეებს მიეცეთ შესაძლებლობა, პროკურატურის მიერ მიღებული შემაჯამებელი გადაწყვეტილების საფუძველზე მიმართონ სასამართლოს, მოითხოვონ საქმის ხელახალი განხილვა და უკანონო გზით საკუთრებიდან გასული ქონების დაბრუნება.

Made with infogram

ცალკეულ დანაშაულთა წინააღმდეგ ბრძოლა

ქალთა მიმართ ძალადობა და ოჯახური დანაშაული

ბოლო, განსაკუთრებით კი 2018-2020 წლებში, პროკურატურის მიერ ოჯახურ დანაშაულში ბრალდებული პირების მიმართ ხორციელდება მკაცრი სისხლის სამართლის პოლიტიკა. მკაცრი სისხლის სამართლის პოლიტიკის განხორციელების პირობებში პროკურატურა უარს ამბობს ქალთა მიმართ ძალადობის ჩამდენი პირების მიმართ დისკრეციული უფლებამოსილების გამოყენებაზე, ნებისმიერი კატეგორიის დანაშაულის შემთხვევაში. აღნიშნულ წლებში ოჯახურ დანაშაულზე სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების მაჩვენებელი, ფაქტობრივად, გაორმაგდა.

2020 წელს ოჯახურ დანაშაულებზე სისხლისსამართლებრივი დევნა დაიწყო 4633 პირის მიმართ.
რაც შეეხება წლების მიხედვით დინამიკას: 2014 წელს სისხლისსამართლებრივი დევნა დაიწყო 550, 2015 წელს - 1066, 2016 წელს - 1356, 2017 წელს - 1986, 2018 წელს - 3955, 2019 წელს - 4579 პირის მიმართ.

ოჯახურ დანაშაულებზე სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების მაჩვენებელი

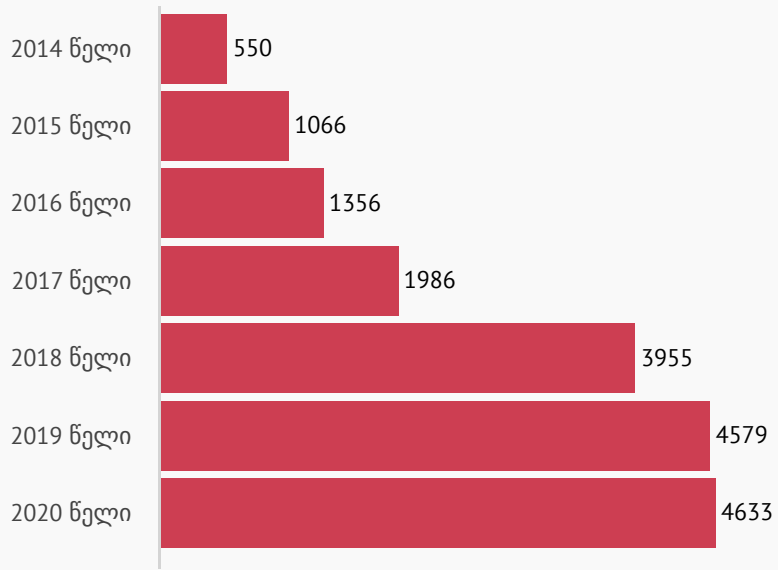

როგორც ვხედავთ, 2018 წელს, 2017 წელთან შედარებით, ოჯახურ დანაშაულებზე სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების მაჩვენებელი 99%-ით არის გაზრდილი, ხოლო 2019 წელს, 2018 წელთან შედარებით, გაზრდილია 15,8%-ით. 2020 წელს, 2019 წელთან შედარებით, მონაცემები მნიშვნელოვნად არ შეცვლილა.

2020 წელს ოჯახური დანაშაულის ჩამდენ პირთა მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების მაჩვენებელი დევნის დაწყების საერთო მაჩვენებლის ¼-ს შეადგენს.

გაზრდილია პროკურორთა მიერ ოჯახური დანაშაულის ჩამდენ პირთა მიმართ აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის მოთხოვნის მაჩვენებელი. 2020 წელს სასამართლოში წარდგენილი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების შუამდგომლობების 94% პატიმრობის მოთხოვნა იყო.
ოჯახურ დანაშაულებზე პატიმრობის მოთხოვნის მაჩვენებელი წლების მიხედვით შემდეგია: 2014 წელს - 14%, 2015 წელს - 26%, 2016 წელს - 54%, 2017 წელს - 83%, 2018 წელს - 91%, 2019 წელს - 92%.

Made with infogram

ოჯახურ დანაშაულებზე პატიმრობის მოთხოვნის მაჩვენებელი

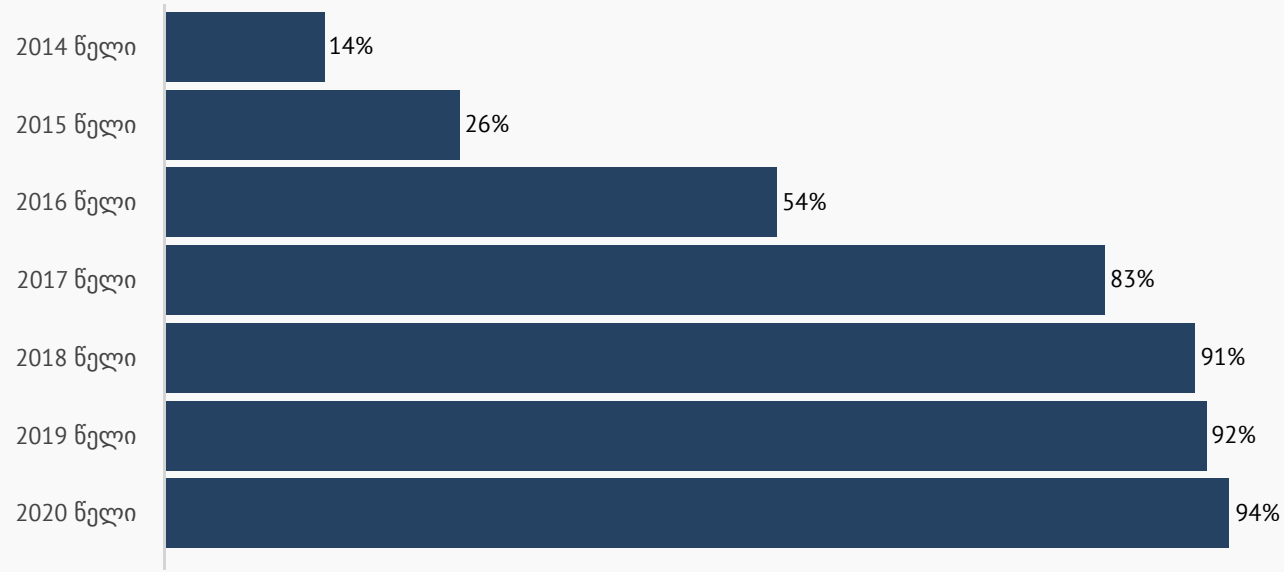

ოჯახურ დანაშაულზე აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის გამოყენების შუამდგომლობებიდან სასამართლოს მიერ 2020 წელს დაკმაყოფილდა - 53%, რაც 2019 წლის მონაცემთან შედარებით (56 %) მნიშვნელოვნად არ შეცვლილა.

ოჯახურ დანაშაულებზე მოთხოვნილი პატიმრობის დაკმაყოფილების მაჩვენებელი

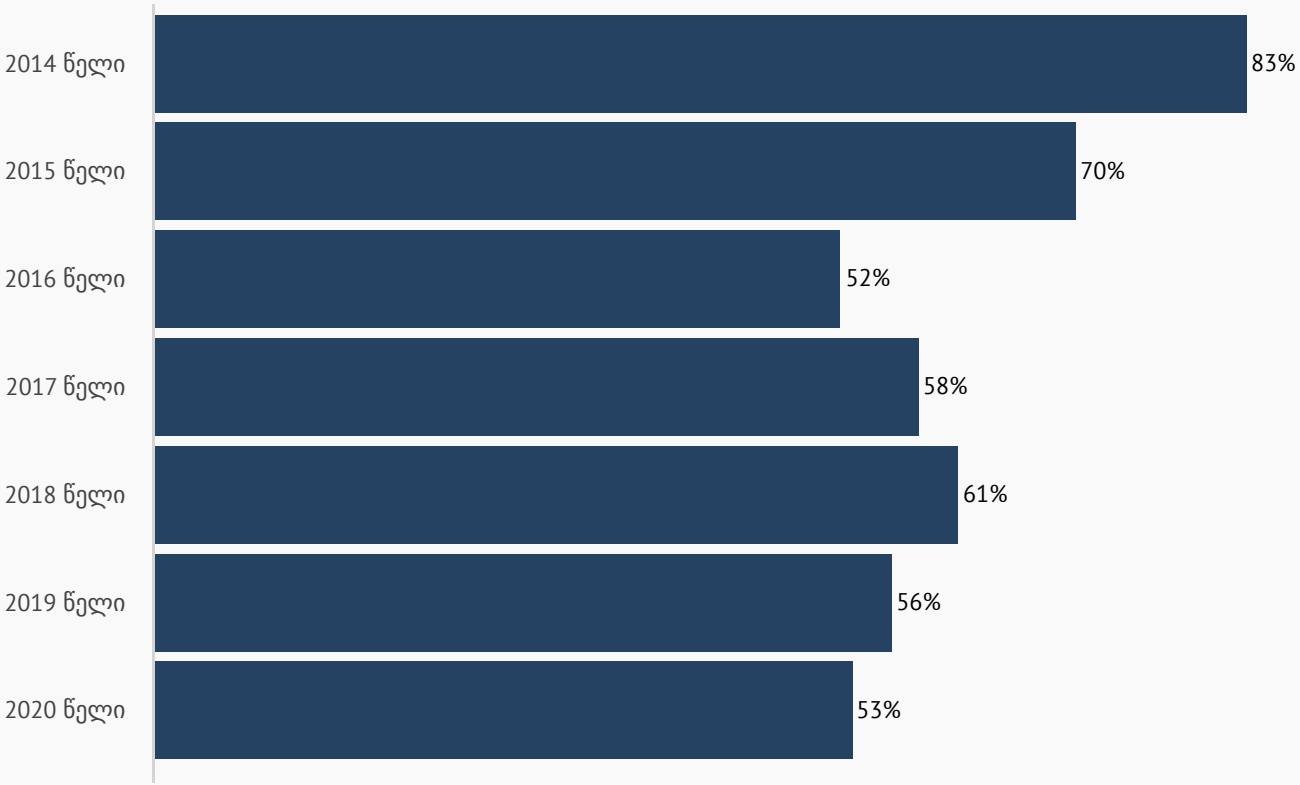

Made with infogram

2020 წელს სპეციალიზებული პროკურორების მიერ ქალთა მიმართ ძალადობის და ოჯახში ძალადობის სისხლის სამართლის საქმეებზე პირის ბრალდების შესახებ დადგენილებებში აქტიურად ხდებოდა გენდერის ნიშნით შეუწყნარებლობის მოტივის გამოკვეთა.

გენდერის ნიშნით შეუწყნარებლობის მოტივით დანაშაულის ჩადენა 2017 წელს გამოიკვეთა 25, 2018 წელს - 111, ხოლო 2019 წელს - 120 ბრალდებულის მიმართ. 2020 წლის მონაცემებით გენდერული დისკრიმინაციის მოტივი გამოიკვეთა 178 ბრალდებულის მიმართ, ხოლო დაზარალებულად ცნობილ იქნა 184 ქალი.

აღსანიშნავია, რომ 2020 წელს გენდერის ნიშნით შეუწყნარებლობის მოტივი პირველად გამოიკვეთა ქალთა მკვლელობების საქმეებში.

უმნიშვნელოვანესია სისხლის სამართლის საქმეებზე გამოძიების, საპროცესო ხელმძღვანელობის და სახელმწიფო ბრალდების მხარდაჭერის ეფექტიანად განხორციელების მიზნით პროკურორთა და გამომძიებელთა კვალიფიკაციის ამაღლება. საქართველოს პროკურატურაში ოჯახური დანაშაულების აქმეებზე სპეციალიზაცია 2016 წლიდან დაინერგა, 2018 წლის 20 თებერვალს კი საქართველოს მთავარი პროკურორის ბრძანებით სისხლის სამართლის კოდექსის 126^1 (ოჯახში ძალადობა) და 11^1 (ოჯახური დანაშაული) მუხლებით გათვალისწინებულ დანაშაულთა საქმეებზე განისაზღვრა სპეციალიზებულ პროკურორთა და პროკურატურის გამომძიებელთა ჩართვის სავალდებულოობა.

დღეისათვის, პროკურატურის ორგანოებში ოჯახური დანაშაულების სისხლის სამართლის საქმეებზე უფლებამოსილებას ახორციელებენ ის პროკურორები და პროკურატურის გამომძიებლები, რომლებმაც ოჯახური დანაშაულების თემაზე სპეციალური სასწავლო კურსი გაიარეს.

პროკურატურისთვის პრიორიტეტია პროფესიონალთა კვალიფიკაციის ამაღლება განგრძობადი განათლების გზით. 2021 წელს იგეგმება პროკურორთა და პროკურატურის გამომძიებელთა გადამზადების მეორე ეტაპი ოჯახური დანაშაულის თემაზე.

2020 წლის განმავლობაში განხორციელდა ოჯახური დანაშაულების სისხლის სამართლის საქმეთა მონიტორინგი. მონიტორინგის პროცესში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცა გამოძიების დროულად და სწორი კვალიფიკაციით დაწყებას, საჭირო საგამოძიებო მოქმედებების დროულად ჩატარებას, გამოძიების ხარისხს, დაზარალებულად ცნობის შესახებ დადგენილების დროულად გამოტანას, სისტემატური ძალადობის გამოკვეთასა და დანაშაულთა ერთობლიობით კვალიფიკაციას, ძალადობის შემსწრე არასრულწლოვანთა დაზარალებულად ცნობას, მაკვალიფიცირებელი გარემოებების დადგენას, სათანადო საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში სისხლისსამართლებრივი დევნის დროულად და სწორი კვალიფიკაციით დაწყებას. სასამართლო მონიტორინგის ფარგლებში, ამ კატეგორიის საქმეებზე ასევე ფასდება აღკვეთის ღონისძიების დასაბუთების და საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე სახელმწიფო ბრალდების ეფექტიანი მხარდაჭერის საკითხი.

წინა წლების მსგავსად, განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა სასამართლო პრაქტიკის შესწავლას. 2020 წელს გაანალიზდა ოჯახური დანაშაულების საქმეებზე სასამართლოს მიერ გამოტანილი მნიშვნელოვანი განაჩენები. გადაწყვეტილებების შესწავლის მიზანია სასამართლო პრაქტიკის გაანალიზება, პროკურორებისთვის გაცნობა და ტრენინგ მოდულის ფარგლებში გათვალისწინება.

2019 წელს მომზადდა რეკომენდაცია „ოჯახში ძალადობის ფაქტებზე შემაკავებელი ორდერების მონიტორინგის განხორციელების თაობაზე“. რეკომენდაციის საფუძველზე პროკურატურა 2020 წლის განმავლობაში მონიტორინგს უწევდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს უფლებამოსილ თანამშრომელთა მიერ შემაკავებელი ორდერების გამოცემას და გამოძიების დაწყების შესახებ კანონიერი გადაწყვეტილების მიღებას. 2020 წელს განხორციელდა პროკურატურის დანაყოფებიდან მოწოდებული მონაცემების ანალიზი. შესწავლილ იქნა ის სისხლის სამართლის საქმეები, რომლებზეც ორდერების მონიტორინგის საფუძველზე, პროკურორის მითითებით დაიწყო გამოძიება.

Made with infogram

ერთგვაროვანი პოლიტიკის გატარების მიზნით 2019 წლის ივნისში პროკურატურამ შეიმუშავა რეკომენდაცია „ოჯახში ძალადობის საქმეებზე საპროცესო შეთანხმების გაფორმების შესახებ“, რომელშიც დეტალურად გაიწერა აღნიშნული დანაშაულების საქმეებზე საპროცესო შეთანხმების გაფორმების წინაპირობები. 2020 წლის განმავლობაში საპროკურორო საქმიანობაზე ზედამხედველობისა და სტრატეგიული განვითარების დეპარტამენტი ახორციელებდა „ოჯახში ძალადობის საქმეებზე საპროცესო შეთანხმების გაფორმების შესახებ“ რეკომენდაციის შესრულების მონიტორინგს, რათა საჭიროების შემთხვევაში რეკომენდაციაში განხორციელდეს სათანადო ცვლილებები.

ოჯახური დანაშაულების სისხლის სამართლის საქმეებზე სწორი სისხლის სამართლის პოლიტიკის გატარების მიზნით შესწავლილ იქნა სასამართლოს გადაწყვეტილებები - განაჩენები და განჩინებები. გაანალიზდა აღკვეთის ღონისძიებების გამოყენებისა და სასჯელების დანიშვნის პრაქტიკა. ანალიზის მიზანი იყო, ზუსტად განსაზღვრულიყო ის გარემოებები, რომლებსაც მხედველობაში იღებს სასამართლო მკაცრი თუ ლმობიერი სასჯელებისა და აღკვეთის ღონისძიებების გამოყენებისას. მიმდინარეობს მუშაობა ზემოაღნიშნული რეკომენდაციის განახლებაზე, რომელიც მაქსიმალურად შეუწყობს ხელს ოჯახური დანაშაულების საქმეებზე სწორი და ერთგვაროვანი სისხლის სამართლის პოლიტიკის გატარებას.

ევროპის საბჭოს მხარდაჭერით, 2020 წელს საქართველოს პროკურატურაში დაიგეგმა „მეუღლის/პარტნიორის მხრიდან ქალთა მიმართ განხორციელებული ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის ეფექტიანობის კვლევა“. აღნიშნული კვლევა შეისწავლის სახელმწიფოს მხრიდან ამ კუთხით გატარებული სისხლისსამართლებრივი პოლიტიკისა და განხორციელებული ღონისძიებების ეფექტიანობას. შეფასდება, თუ რამდენად მიიღწევა დანაშაულის პრევენციისა და დამნაშავის რესოციალიზაციის მიზნები მკაცრი სისხლის სამართლის პოლიტიკით, ხომ არ არის საჭირო მისი შეცვლა; რა დადებითი და უარყოფითი მხარეები გააჩნია არსებულ მიდგომას, როგორც შედეგების, ასევე დახარჯული რესურსის (მატერიალური და ფიზიკური) გათვალისწინებით; წარმოადგენს თუ არა მოძალადის პასუხისგებაში მიცემა, დაკავება, დაპატიმრება ანდა მის მიმართ სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთის გამოყენება ძალადობის შემცირების ქმედით მექანიზმს; არის თუ არა სისხლის სამართლის პოლიტიკა მიმართული მოძალადის დამოკიდებულებისა და ქცევის შეცვლისაკენ, ემსახურება თუ არა იგი მსხვერპლის დაცვას და რამდენად არის მიღწეული ეს მიზნები.

კვლევის განხორციელების საწყის ეტაპზე, ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე სახელმწიფო უწყებებისა და არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენელთა მონაწილეობით გაიმართა დაგეგმილი სოციოლოგიური კვლევის დიზაინის პრეზენტაცია. შეხვედრაში მონაწილე მხარეებმა კვლევის მნიშვნელობაზე და მეთოდოლოგიაზე იმსჯელეს, ასევე, განიხილეს კვლევის ინსტრუმენტები.

Made with infogram

აღსანიშნავია, რომ კვლევა მრავალმხრივი ინფორმაციის დამუშავების საფუძველზე განხორციელდება და რესპონდენტები მოძალადეებთან და ძალადობის მსხვერპლებთან ერთად, ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე მომუშავე პროფესიონალებიც იქნებიან.

კვლევის შედეგები მნიშვნელოვანი იქნება ოჯახური ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის მიმართულებით არსებული პრობლემების იდენტიფიცირებისა და მათი გადაჭრის გზების დასახვისთვის. კვლევისას, სხვა აქტუალურ პრობლემებთან ერთად, გამოიკვეთება ის გარემოებები, რაც იწვევს ოჯახური ძალადობის მსხვერპლთა მიერ მისივე ოჯახის წევრ მოძალადის წინააღმდეგ მამხილებელი ჩვენების მიცემაზე ან/და სამართალდამცავებთან თანამშრომლობაზე უარის თქმას და რამდენად ეფექტიანია ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ არსებული პრევენციის მექანიზმები.

ამჟამად შემუშავებულია კვლევის დიზაინი, კითხვარი და ფოკუს ჯგუფებთან მუშაობისთვის განსაზღვრული სადისკუსიო გეგმა, რომელიც გადაიხედა ევროპის საბჭოს ექსპერტის მიერ.

2020 წლის 4 დეკემბერს საქართველოს გენერალურ პროკურატურაში ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის წინააღმდეგ 16-დღიანი გლობალური კამპანიის ფარგლებში ქალთა მიმართ ძალადობის და ოჯახური დანაშაულების ტენდენციების, მიღწევების და გამოწვევების შესახებ ონლაინ შეხვედრა ჩატარდა. შეხვედრას სახელმწიფო უწყებების, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ. ონლაინ შეხვედრაზე პროკურატურამ ოჯახური დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის ტენდენციების, მიღწევებისა და გამოწვევების, ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის სისხლის სამართლის საქმეებში გენდერის ნიშნით შეუწყნარებლობის მოტივის შესახებ ანგარიში წარადგინა.

დისკუსიის რეჟიმში მონაწილეებმა მოძალადეთა მიმართ განხორციელებული სისხლის სამართლის პოლიტიკის, ძალადობასთან ეფექტიანი ბრძოლის მიზნით განხორციელებული აქტივობებისა და დასაგეგმი პრევენციული ღონისძიებების საკითხები განიხილეს.

როგორც მოგეხსენებათ, სისხლის სამართალწარმოების პროცესში მოწმეთა და დაზარალებულთა ინტერესების დაცვის, მათი მხარდაჭერის, ხელახალი და მეორეული ვიქტიმიზაციის თავიდან აცილების მიზნით, გაიზარდა მოწმისა და დაზარალებულის კოორდინატორის სამსახურის ფუნქციები. იგი უკვე წარმოადგენს პროცესის მონაწილეს. 2020 წლის პირველი იანვრიდან კი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 50-ე მუხლში შესული ცვლილება ამოქმედდა, რომლის თანახმად, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 126^1 მუხლით გათვალისწინებული ოჯახში ძალადობის ან 11^1 მუხლით გათვალისწინებული ოჯახური დანაშაულების სისხლის სამართლის საქმეებზე ბრალდებულის ახლო ნათესავს, რომელსაც უშუალოდ ამ დანაშაულის შედეგად მიადგა მორალური, ფიზიკური ან ქონებრივი ზიანი, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 50-ე მუხლის პირველი ნაწილით განსაზღვრული უფლებით სარგებლობამდე, დაკითხვის ჩამტარებელმა პირმა უნდა შესთავაზოს მოწმისა და დაზარალებულის კოორდინატორთან კონსულტაციის გავლა და შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღებამდე 3-დღიანი მოსაფიქრებელი ვადით სარგებლობა. აღნიშნული საკანონმდებლო ცვლილება წარმოადგენს ოჯახში ძალადობისა და ოჯახური დანაშაულების საქმეებზე დანაშაულის პრევენციის, ეფექტიანი მართლმსაჯულების განხორციელების და გამამართლებელი განაჩენების კლების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს. საკანონმდებლო ცვლილების პრაქტიკაში იმპლემენტაციის, პროკურორებისა და კოორდინატორების წარმატებული ურთიერთთანამშრომლობის უზრუნველყოფის მიზნით შემუშავდა სახელმძღვანელო მითითება „სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 50-ე მუხლის მე-5 ნაწილის გამოყენების შესახებ“, რომელიც კიდევ უფრო ეფექტიანს გახდის ოჯახური დანაშაულის წინააღმდეგ პროკურატურის მუშაობას.

Made with infogram

2020 წელს, საქართველოს პროკურატურაში, ევროპის საბჭოს მხარდაჭერით, ქალებისათვის მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის თემაზე მენტორინგის პროგრამა განხორციელდა. პროგრამის დანერგვას წინ უძღოდა მენტორინგის სახელმძღვანელოს შექმნა და აღნიშნულ თემაზე განხორციელებული ტრენერთა ტრენინგი ქ. ბუდაპეშტში, რომელშიც მონაწილეობას იღებდა აღმოსავლეთ პარტნიორობის 6 ქვეყანა (საქართველო, სომხეთი, აზერბაიჯანი, ბელარუსი, მოლდოვის რესპუბლიკა და უკრაინა). სწავლება ერთობლივი ფორმატის იყო და მასში ჩართულნი იყვნენ მოსამართლეები და პროკურორები. ტრენერთა ტრენინგის ფარგლებში მონაწილეობას იღებდა პროკურატურის 2 წარმომადგენელი, რომლებმაც მენტორობა გაუწიეს ოჯახში ძალადობისა და ოჯახური დანაშაულის მიმართულებით სპეციალიზებულ 6 პროკურორს. მენტორინგის პროგრამა 8 თვის განმავლობაში გაგრძელდა და ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები მოიცვა, როგორებიცაა: გენდერულად სენსიტიური მართლმსაჯულების განხორციელება, ქალებისათვის მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის ბარიერების იდენტიფიცირება, ქალებისათვის მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის საქმეებში, საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა ეროვნულ კანონმდებლობასა და სასამართლო პრაქტიკაში, გენდერული სტერეოტიპებისა და გენდერული დისკრიმინაციის მოტივის იდენტიფიცირება და სხვა.

2020 წელს ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის თემაზე ევროპის საბჭოს HELP-ის რიგით მეოთხე სასწავლო კურსი განხორციელდა. სამთვიანი სწავლება 20-მა სპეციალიზებულმა პროკურორმა გაიარა. თეორიულ საკითხებთან ერთად სასწავლო კურსი დატვირთული იყო პრაქტიკული დავალებებით და მოიცვა როგორც საერთაშორისო, ასევე ევროპული სამართლებრივი ჩარჩო და პრეცედენტული სამართალი.

Made with infogram

შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილი დანაშაულები

შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილი დანაშაულების წინააღმდეგ ბრძოლა საქართველოს პროკურატურისთვის პრიორიტეტულ მიმართულებას წარმოადგენს. 2016 წლიდან აქტიურად დაიწყო საერთაშორისო სტანდარტებზე დაფუძნებული პოლიტიკის განხორციელება, რაც გამოიხატა პროკურორებისთვის ევროპის საბჭოს ექსპერტული დახმარებით რეკომენდაციების შემუშავებაში, პროკურორთა და პროკურატურის გამომძიებელთა გადამზადებაში, სტატისტიკური მონაცემების სრულყოფასა და პროკურორთა სპეციალიზაციაში.

2020 წლის 1 სექტემბრიდან, საქართველოს გენერალური პროკურორის ბრძანებით, შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილ დანაშაულებზე საპროცესო ხელმძღვანელობას სპეციალიზებული პროკურორები ახორციელებენ, რომლებმაც ევროპის საბჭოს მხარდაჭერით, გადამზადების 4 სასწავლო კურსი გაიარეს. ამჟამად, სპეციალიზებულია 136 თანამშრომელი, მათ შორის - 36 მენეჯერი, 81 პროკურორი და პროკურატურის გამომძიებელი, 19 მოწმისა და დაზარალებულის კოორდინატორი.

საქართველოს პროკურატურის მიერ ამ მიმართულებით გადადგმული ქმედითი ნაბიჯების შედეგია ის, რომ ბოლო წლებში გაზრდილია სპეციალიზებული პროკურორების მიერ სისხლის სამართლის საქმეებში შეუწყნარებლობის მოტივის გამოკვეთის მიზნით განხორციელებულ ღონისძიებათა ხარისხი და ეფექტიანობა.

2020 წელს შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილ დანაშაულებზე სისხლისსამართლებრივი დევნა დაიწყო 224 პირის მიმართ.

2020 წელს დაწყებული სისხლისსამართლებრივი დევნა

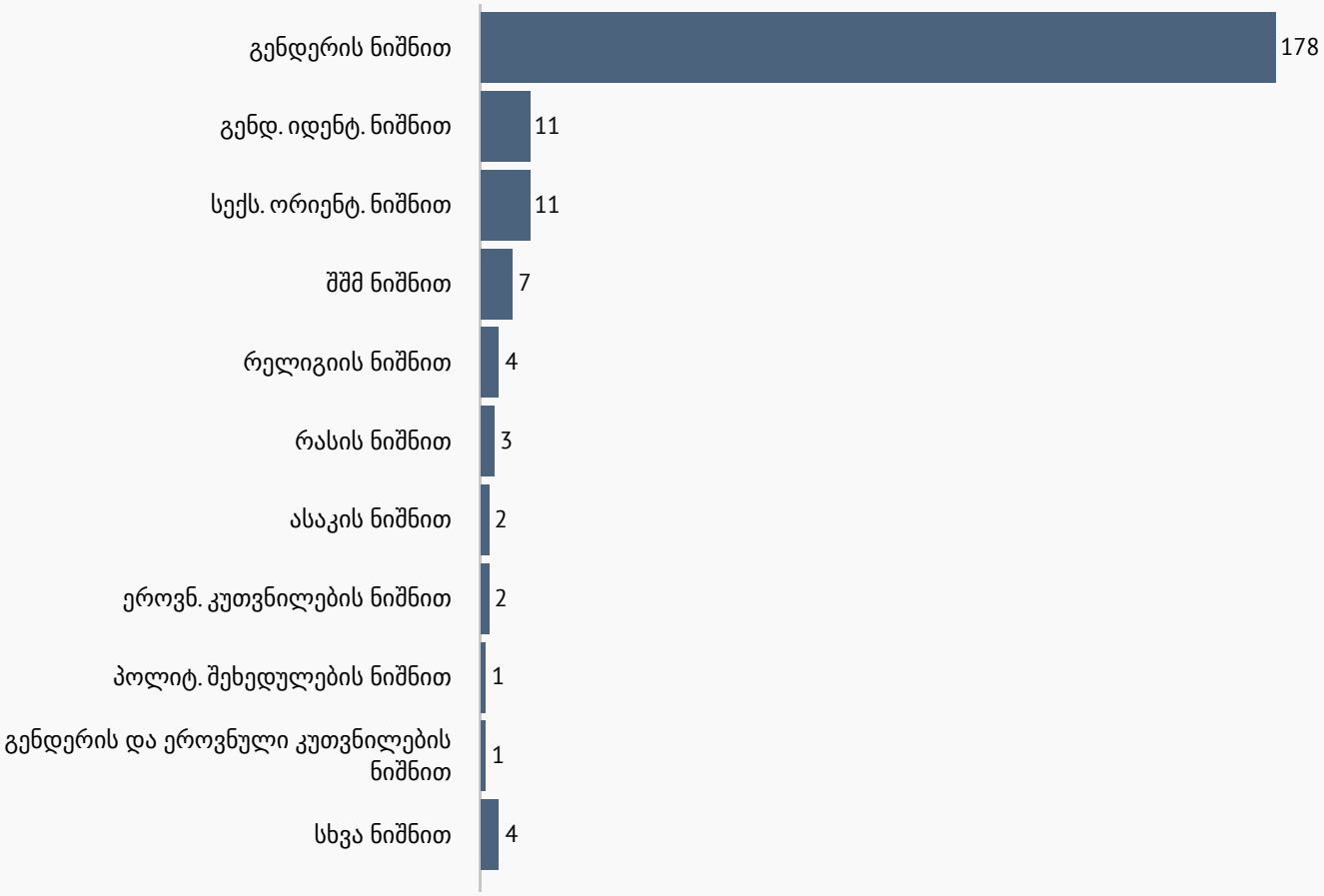

Made with infogram

2016-2020 წლებში კი შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილ დანაშაულებზე სისხლისსამართლებრივი დევნა სულ დაიწყო 646 პირის მიმართ.

სისხლისსამართლებრივი დევნა შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილ დანაშაულებზე

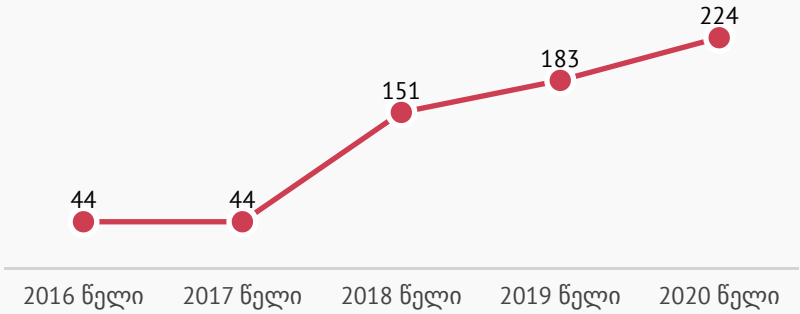

2020 წელს შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილ დანაშაულებზე დაზარალებულად ცნობილი იქნა **240** პირი, მათგან **236** ფიზიკური და **4** იურიდიული პირი. მათ შორის, გენდერის ნიშნით დაზარალებულად ცნობილი იქნა - **184**, სექსუალური ორიენტაციის ნიშნით - **15**, გენდერული იდენტობის ნიშნით - **13**, რელიგიის ნიშნით - **10**, შშმ ნიშნით - **7**, ეროვნული ნიშნით - **2**, რასის ნიშნით - **2**, ასაკის ნიშით - **2**, პოლიტიკური შეხედულების ნიშნით - **1**, სხვა ნიშნით - **3**, გენდერის და ეროვნული ნიშნით - **1** პირი.

2020 წელს შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილ დანაშაულებზე დაზარალებულად ცნობილი პირები

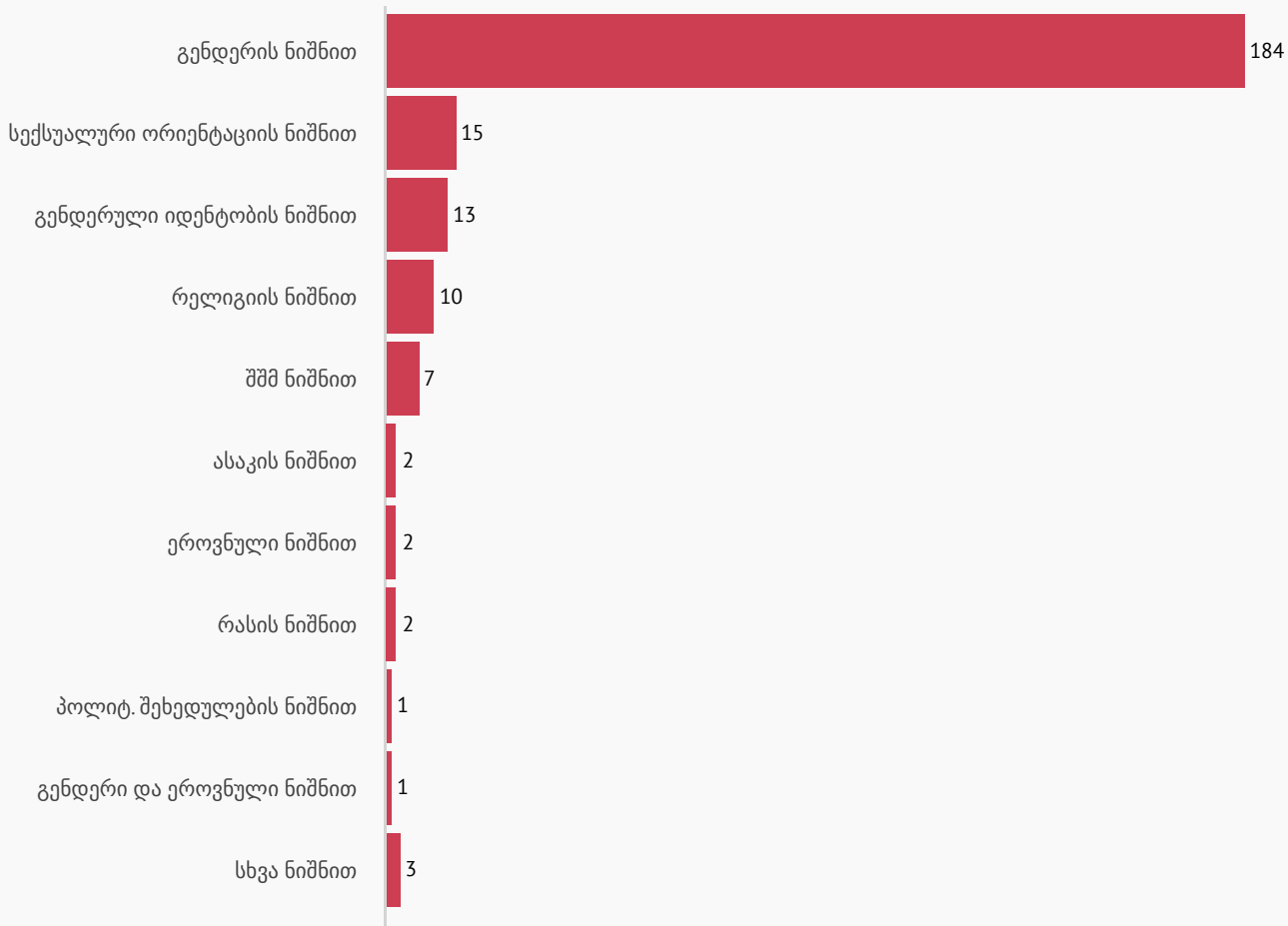

Made with infogram

2020 წლის 23 სექტემბერს, საქართველოს პროკურატურის ორგანიზებით, ევროპის საბჭოს ხელშეწყობითა და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს და სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის აქტიური ჩართულობით, დისკრიმინაციის ნიშნით შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილი დანაშაულების სტატისტიკის წარმოების და ერთიანი ანგარიშის გამოცემის შესახებ ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი გაფორმდა. მემორანდუმი ითვალისწინებს საქართველოს პროკურატურის, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ დისკრიმინაციის ნიშნით შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილი დანაშაულების სტატისტიკის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად წარმოებას, მონაცემთა ერთიანი, სრულყოფილი, ზუსტი და გამჭვირვალე სისტემის შექმნას და 2021 წლიდან პროაქტიულ გამოქვეყნებას. უწყებები საპილოტე რეჟიმში გამოაქვეყნებენ 2020 წლის 1 ოქტომბრიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდის სტატისტიკურ ანგარიშს და ყველა დაინტერესებულ პირს საშუალება ექნება გაეცნოს დისკრიმინაციის ნიშნით, შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილი დანაშაულების ერთიან, სეგრეგირებულ მონაცემებს.

2020 წელს, ევროპის საბჭოს ექსპერტული დახმარებით, პროკურორებისთვის შემუშავდა სახელმძღვანელო მითითება „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე მოწმესთან, დაზარალებულთან და ბრალდებულთან მუშაობის სტანდარტების შესახებ“. აღნიშნული დოკუმენტი ითვალისწინებს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა წინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაულების გამოძიების და ამ კატეგორიის საქმეებზე სახელმწიფო ბრალდების მხარდაჭერის სპეციფიკას, გამომძიებლისა და პროკურორის მიერ კანონმდებლობით განსაზღვრული მოვალეობების, ასევე საგამოძიებო და საპროკურორო ტექნიკების იმგვარად გამოყენებას, რაც შშმ პირების ინტერესების ეფექტიან დაცვას, მათი ინდივიდუალური საჭიროებების გათვალისწინებას უზრუნველყოფს და სრულად შეესაბამება „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების კონვენციით“ დადგენილ სტანდარტებს.

2020 წელს ასევე შემუშავდა სახელმძღვანელო მითითება პროკურორებისთვის და პროკურატურის გამომძიებლებისთვის „უფლებადამცველთა მიმართ ჩადენილი დანაშაულების ეფექტიანი გამოძიებისა და საპროცესო ხელმძღვანელობის შესახებ", რომელშიც უფლებადამცველების მიმართ ჩადენილი დანაშაულების გამოძიების საერთაშორისო სტანდარტები იქნა გაზიარებული. დოკუმენტი შეეხება ისეთ საკითხებს, როგორებიცაა - უფლებადამცველის დეფინიცია და სპეციალური ტერმინოლოგია, უფლებადამცველთა მიმართ ჩადენილი დანაშაულის კვალიფიკაცია და ეფექტიანი გამოძიების წარმოება.

2020 წელს, საქართველოს გენერალური პროკურატურის ადამიანის უფლებათა დაცვის სამმართველოს მიერ პროკურორებისთვის და პროკურატურის გამომძიებლებისთვის, უფლებადამცველთა მიმართ ჩადენილი დანაშაულების ეფექტიანი გამოძიებისა და საპროცესო ხელმძღვანელობის შესახებ რეკომენდაცია შემუშავდა, რომლის პროცესში უფლებადამცველების მიმართ ჩადენილი დანაშაულების გამოძიების საერთაშორისო სტანდარტები იქნა გაზიარებული. რეკომენდაცია ისეთ საკითხებს შეეხება, როგორებიცაა უფლებადამცველთა მიმართ ჩადენილი დანაშაულის კვალიფიკაცია, უფლებადამცველის დეფინიცია და სპეციალური ტერმინოლოგია, ეფექტიანი გამოძიების წარმოება და მტკიცებულებათა შეგროვება.

2020 წელს, ევროპის საბჭოს მხარდაჭერით, საქართველოს პროკურატურის, შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და სასამართლო სისტემის წარმომადგენლებისთვის, HELP-ის პრაქტიკული კურსი „სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულის ეფექტიანი გამოძიების, სისხლისსამართლებრივი დევნის და სასამართლო გადაწყვეტილების გამოტანის უნარ-ჩვევები“ განხორციელდა, რომლის ფარგლებშიც სწავლება თხუთმეტმა პროკურორმა გაიარა. ევროპის საბჭოს წევრი ქვეყნებიდან საქართველო პირველი ქვეყანაა, სადაც აღნიშნული სასწავლო კურსი ჩატარდა. სასწავლო კურსის მიზანია პროკურორების, მოსამართლეებისა და გამომძიებლების უნარების გაუმჯობესება შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილ დანაშაულებზე სამართალწარმოების განხორციელების პროცესში, რათა მათ უკეთ შეძლონ დანაშაულზე ეფექტიანი რეაგირება, შეუწყნარებლობის მოტივის გამოკვეთა, სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელება და პირის მსჯავრდება.

Made with infogram